

Staten Israel 60 år – et selvkritisk tilbageblik

Omkring staten Israels 60-års jubilæum

Af Kai Kjær-Hansen, Israelsmissionens formand

Den 14. maj 1948 ophørte det britiske mandat i Palæstina, og staten Israel blev proklameret. I forbindelse med det 60-års jubilæum, som snart skal markeres, har jeg ingen problemer med at lykønske Israel med dette jubilæum.

Jeg er glad for, at jøder fik et nationalt hjemland i 1948 – og stadig har det. Jeg kunne – som

så mange andre – ønske, at der rådede fred mellem Israel og dets naboer. Selv om jeg ikke har meget at have det i, har jeg ikke opgivet håbet om bedre forhold i området. Jeg tror ikke på bedre forhold, uden at der sker politiske indrømmelser fra begge sider. Jeg tror ikke på paradisiske tilstande i området, men mindre kan også gøre det. Staten Israel har sit ansvar for at finde en løsning i denne vedvarende konflikt; araberne/palæstinenserne har deres. Sammen med de fleste jøder udtrykker jeg for egen del en fundamental solidaritet med Israel. Denne solidaritet er ikke ukritisk, men her adskiller jeg mig heller ikke fra en del jøder, der i solidaritet med staten Israel også forholder sig kritisk til dele

af den nuværende politik. I øvrigt stiller jeg mig heller ikke ukritisk til alt, hvad der foregår i Danmark. Lad os nu for et øjeblik skruetiden 60 år tilbage.

I går for 60 år siden var det påskesøndag

PÅSKE SØNDAG FALDT I 1948 DEN 28. MARTS. OM DEN DAG SKRIVER HANNAH HURNARD:

Påskedags morgen vågnede jeg kl. 5. Skønt der faldt skud nu og da, tog Ruth og jeg ved 6-tiden ned til Kristi Grav. Vi var alene på hele området. Alene gik jeg hen til bænken, hvor man har udsigt over "den grønne høj".

Påske kom tidligt det år, og Golgata-højen stod i blomst. Der var grønt på toppen og overallt, og på selve klippen, der har form af en hovedskal, voksede der røde blomster. Et ferskentragt lyste i sin blomsterpragt. Luften var mild, og solen skinnede, og jeg lyttede til ordet om "hans opstandelses kraft", da jeg sad der en times tid nær ved den høj, som måske var Hans virkelige dødssted.

Inden vi forlod stedet, gik jeg ind i graven og bøjede knæ. Pludselig hørtes en stærk eksplosion, men her i klippehulen virkede den dump og uvirkelig. Opsynsmanden og hans hustru fortalte os siden, at det distrikt var blevet beskudt hele natten, og at de søgte at skyde ind i graven. Hvilken modsætning! En hel nat med død og fordærvelse som den, krig forvolder, og en påskemorgen med hans budskab om sejr over døden!

Sejr trods død

Senere på morgenen hørte vi, at Mildred Marston, en lærerinde ved pigeskolen, var blevet

skudt på vej til gudstjeneste i Katedralen. Hun og en anden af missionens arbej-

dere gik ned ad Sct. Paulusgade, da der begyndte en voldsom skydning. Mildred fik en kugle gennem hovedet, mens hendes kammerat kastede sig ned på jorden og forblev uskadt. Begge havde haft til hensigt at rejse hjem til England nogle dage senere, da pigeskolen skulle lukkes. Mildred havde begyndt påskedagen i det jødiske Jerusalem og fik lov til at ende den i det himmelske sammen med skaren af genløste, der tilbyder og tjener Ham i et uforgængeligt liv – og på en mere fuldkommen måde end her får del i hans opstandelses kraft.

Mildred Marston blev begravet næste dag. Det var regnfuldt og koldt, men da vi forlod regeringens sygehus og drog til Zions Bjerg, til den protestantiske kirkegård, strålede solen frem i al sin herlighed. Det var endnu muligt at færdes på vejen til Zions Bjerg i mellemrummene mellem kampene. Et par uger senere blev det umuligt. Men da vi nu drog op imod kirkegården, kunne vi se den smalle dalsænkning med det sønderskudte Yemem Moshe.

Mildred var den første af vore missionærer, der blev dræbt. Miss Thompson, der ledede det sociale arbejde, stod ved siden af os under begravelsen. Den næste dag blev også hun dræbt, mens hun kørte i bil til regeringens sygehus i Beit Safafa, og hun blev begravet ved siden af Mildred."

Gravhaven en forårsdag. I 1948 havde Hannah Hurnard og hendes veninde haven for sig selv tidligt påskesøndag.

Her på midtersiderne bringer vi den principielle del af Kai Kjær-Hansens formandsberetning. Hele beretningen findes på Israelsmissionens hjemmeside www.israel.dk. Den kan også rekvireres fra Israelsmissionens sekretariat. Om årsregnskab, se s. 6 her i avisen.

Hvordan så man i Den Danske Israelsmission på staten Israels oprettelse?

Når jeg blader Israelsmissionens blad igennem fra 1905 og fremad, kan jeg se, at der gives plads til nok så forskellige meninger om zionismen. Spørgsmålet er, om den irreligøse zionisme vil fremme Israelsmissionens hovedsag: at jøder kommer til tro på Jesus. Det har man delte meninger om.

Alle er enige om, at Guds mål med Israel er, at de kommer til tro på Jesus. Alle lever i håbet om, at hele Israel vil komme til tro på Jesus – engang. Nu skal der arbejdes, og evangeliet skal deles med jøder.

Bibelteologisk tager man udgangspunkt i Det Nye Testamente. Hovedsynspunktet er, at de gammeltestamentlige forjættelser om en tilbagevenden til Palæstina har fundet deres opfyldelse ved hjemkomsten fra Babylon. Dog tilføjer Israelsmissionens formand, professor Frederik Torm, følgende, når han beskæftiger sig med dette emne i 1947: "Mange mener, at de skal opfyldes endnu engang; det er muligt, men vi ved det ikke sikkert. I hvert fald gentages de ikke i det ny Testamente." Denne tilføjelse er værd at mærke sig. Torms grundsynspunkt er, at Guds opfyldelse af sine løfter om Messias – sådan som det viste sig i Jesus – var rigere end profetien. Han åbner en lille lem for, at det også kan gælde Israels folks nuværende tilbagekomst. Vigtigere end dette spørgsmål er det dog for Torm, at evangeliet forkyndes nu.

Ikke ved magt og styrke

I 1948 er der en offentlig debat mellem Israelsmissionen og det danske Karmel-udvalg, det, der senere blev til bevægelsen Ordet og Israel. Her siger Frederik Torm: "Israelsmissionen [har] bestandsigt set med Sympati paa den jødiske Kolonisation i Palæstina, på Genoplivelsen af det gamle Hebraiske Sprog o.s.v." Alligevel mener han ikke, at det, der nu sker i Palæstina, er en bogstavelig opfyldelse af gammeltestamentlige profetier. Ifølge hans opfattelse skal Israels tilbagevenden

Jesus-troende jøder inden for Jaffa Gate i Jerusalem forud for at de evakueres gennem Operation Mercy.

finde sted "ikke ved Magt og ikke ved Styrke, men ved min Aand" – en opfattelse som dele af den religiøse jødedom i øvrigt også stod for. Han hævder, at en del af zionismens tilhængere har anvendt magtmidler i en uhyggelig grad. Han ser frem til en frygtelig blodsudgydelse, "da man ikke med Rette kan vente, at Araberne ikke skulde kæmpe mod dem, der vil tage en Del af deres Land fra dem". Desuden anfører Torm, at Israels folks omvendelse til Gud er en betingelse for folkets hjemkomst. Og derfor skal man først og fremmest forkynde evangeliet. "Hvis man derfor ønsker Folkets Hjemkomst, maa man lægge Hovedvægten paa Arbejdet for Folkets Omvendelse".

Sønnen Axel Torm, som i 1949 efterfulgte sin far som formand for Israelsmissionen, er i et foredrag i 1948 inde på lignende tanker. Han er bange for, at landet i sig selv bliver Messias. Men så stiller han et retorisk spørgsmål: "Så skal Jøderne altsaa ikke til Palæstina?" Hvorefter hans svar lyder: "Det er der ikke sagt et Ord om. For hvem ved det? Ingen kender Guds Veje og Guds Planer? Hans Tanker er større end vore. Vi kan selvfølgelig have Lov til baade at ønske og haabe det, om det kan ske, uden at Araberne lider noget. Men vi kan ikke staa med Bibelen i Haand og give Forsikringer. Det kunde føre til Skuffelser." Axel Torm under jøder en plet, hvor de kan udfolde deres folkelige liv. Men han tror ikke på en virkelig

genfødsel af det jødiske folk uden Kristus.

Disse ord blev sagt ved en nordisk Israels-konference i København, 3.-6. juni 1948, altså omkring tre uger efter, at den nye jødiske stat Israel var proklameret.

Tog Israelsmissionens folk fejl? De i Israelsmissionen, der mente, at jøderne i den unge stat ikke kunne modstå de arabiske hære, tog fejl – sådan som også de jøder, der var af samme opfattelse, tog fejl. Og Frederik Torm tog fejl, når han hævdede, at en folkeomvendelse gik forud for en tilbagevenden til landet. Sammen med ham tog de jøder fejl, som mente det samme.

Vanskeligere er det at svare på, om de tog fejl i deres bedømmelse af zionismen. Det kræver et studie for sig og kan næppe besvares med et ja eller nej. Måske skulle man begynde med Herbert Pundiks bøger.

Tog Israelsmissionens folk mere fejl end de kristne, der mente, at med oprettelsen af staten Israel var herlighedsriget for Israel indtruffet – eller også var det lige rundt om hjørnet? Det spørgsmål lader jeg hænge i luften.

Spørger man, om Israelsmissionens folk kunne glæde sig over, at jøder havde fået et hjemland, er svaret "ja". Men der er noget i dette "ja" som jeg ikke kommer uden om at udsige.

"Billedet med 'Ovnen' – kun tre år efter at ovnene ophørte med at brænde i KZ-lejrene – vækker afsky i mig," skriver Kai Kjær-Hansen.

Turde man glæde sig over staten Israels oprettelse?

I 1949 MODTAGER REDAKTØREN FOR ISRAELSMISSIONENS BLAD, FRØKEN INGE HOFMAN-BANG ET LÆSERBREV, SOM HUN SÆTTER I APRIL-NUMMERET. DET LYDER:

"Tør man vove at glæde sig paa Israels vegne over, at Jøderne nu tilsyneladende har sluttet deres snart 2000 aarige lange Vandring, fuld af navn-løse Lidelse og Gru? Er det ikke Gud, der har ført dem hjem, da det jo er gaaet stik modsat alle menneskelige Beregninger, Jødernes Hævdelse overfor den kolossale Overmagt?"

Inge Hofman-Bangs korte svar lyder: "Vistnok tør vi glæde os over det, der er sket. Uden Guds Hjælp var det næppe lykkedes. Nu maa vi blot haabe på – og bede om – at Gud vil give Israelterne dernede 'et nyt Hjærte og en ny Aand', saa de forstaa, at det ikke er dem, der har udført dette (ja, end ikke for deres skyld, det er sket, Ez. 36,22), men giver Gud alene Æren. Ellers maa det arme Folk vel ind i endnu større Trængsler end før".

En sætning med en sådan påmindelse eller ligefrem trusselpropheti kunne jeg godt undvære. I en længere redegørelse i samme nummer af Israelsmissionens blad i 1949 bliver det faktisk endnu værre. Hun begrunder nærmere, hvorfor man både "tør" og "bør" glæde sig over statens oprettelse. Og så kommer hun med nogle ord, som jeg helst ville springe over, ord, der vækker mit mishag, og som jeg må distancere mig fra. Hun skriver: "... vil Israels Folk stadig ikke søge Gud – ak, saa maa det atter ud i Trængsel og Ulykke for Israels Sjælefrelse".

Lad nu 1950'er sproget være, hvad det er. Inge Hofman-Bang er i gang med at justere sit syn om Israels tilbagekomst i lyset af, hvad der er sket i og med dansen af staten Israel. Gud har stået bag den lille David mod den store Goliath. Hun finder skriftbelæg for dette hos profeten

Ezekiel, i kapitel 36, netop i det kapitel, som ofte blev – og bliver – trukket frem af dem, som i statens Israels oprettelse ser mentlige forjættelser. Det syn er der altså også plads til. I 1949 og senere i Israelsmissionen.

Så Inge Hofman-Bang glæder sig nu i 1949 "varsomt" over staten Israels oprettelse. Men straks løfter hun en pegefinger. Hvis Israel ikke giver Gud æren, "maa det arme Folk vel ind i endnu større Trængsler end før".

En sætning med en sådan påmindelse eller ligefrem trusselpropheti kunne jeg godt undvære. I en længere redegørelse i samme nummer af Israelsmissionens blad i 1949 bliver det faktisk endnu værre. Hun begrunder nærmere, hvorfor man både "tør" og "bør" glæde sig over statens oprettelse. Og så kommer hun med nogle ord, som jeg helst ville springe over, ord, der vækker mit mishag, og som jeg må distancere mig fra. Hun skriver: "... vil Israels Folk stadig ikke søge Gud – ak, saa maa det atter ud i Trængsel og Ulykke for Israels Sjælefrelse".

Lad nu 1950'er sproget være, hvad det er. Inge Hofman-Bang er i gang med at justere sit syn om Israels tilbagekomst i lyset af, hvad der er sket i og med dansen af staten Israel. Gud har stået bag den lille David mod den store Goliath. Hun finder skriftbelæg for dette hos profeten

[Fortsat fra side 5: "Turde man glæde sig..."]

Vel tager Inge Hofman-Bang sine egne, og Israelsmissionens og – om man vil – kirkens forsømmelser med i sine betragtninger. Men hendes ord er ikke til at redde. Billedet med "Ovnen" – kun tre år efter at ovnene opførte at brænde i KZ-lejrene – vækker afsky i mig.

Var Inge Hofman-Bang antisemit? Det mener jeg ikke. Om hendes ord kunne bruges i antisemitisk øjemed? Det kan ikke udelukkes. Om de er blevet det, ved jeg ikke. Men hvordan jeg end vender og drejer det, må jeg kraftigt vende mig mod en sådan tale om andres lidelser, i

dette tilfælde jødefolkets – her på denne jord.

I forbindelse med lanceringen af kirkehistoriker Martin Schwarz Laustens bog "Jødesympati og jødehad i folkekirken" (2007) kom Inge Hofman-Bang og Israelsmissionens folk i søgelyset. Selv om jeg har en del indvendinger mod bogen, skal Schwarz Lausten ikke have utak for sin kritik af Israelsmissionen. Jeg har tidligere skrevet om bogen: "Der er fremlagt et materiale, som vi i Israelsmissionen hen ad vejen må tage (selv)kritisk stilling til og på en del punkter også distancere os fra." En lille begyndelse er taget

her. Eksempler på grove og forkastelige generaliseringer af jøder i Israelsmissions blad må vente til en anden gang.

Når det er sagt, skal følgende tilføjes: Schwarz Lausten ser ud til at mene, at det er udtryk for antijudaisme at forkynde evangeliet for jøder i dag. I dette er jeg og Israelsmissionen fundamentalt uenige. Vi mener stadig, at det tværtimod er udtryk for antijudaisme, hvis ikke antisemitisme, at forholde jøderne evangeliet.

Hvis evangeliet ikke er for jøder er der nemlig slet ikke noget evangelium for os andre.

